

2023: Q3

CEO INDEX

ΕΝΩΣΗ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Ένωση Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP CRIF**, ως τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.080 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.540. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 12 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικής online survey πλατφόρμας. Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνονται 2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

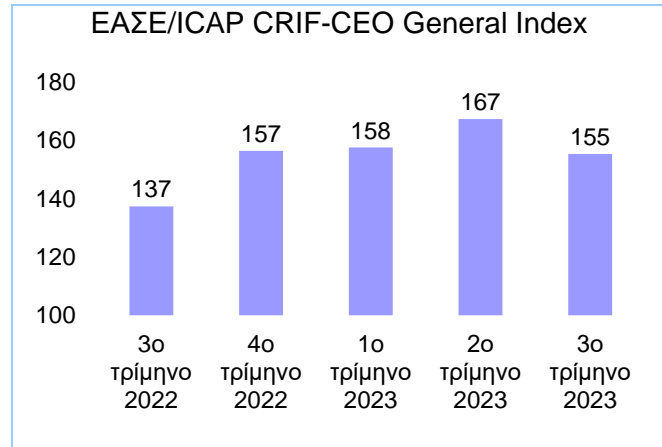
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 2^ο τρίμηνο του 2023 το συνολικό ΑΕΠ των 20 χωρών της ευρωζώνης² αυξήθηκε οριακά έναντι του προηγούμενου τριμήνου κατά +0,1% ενώ των 27 χωρών μελών της Ε.Ε παρέμεινε σταθερό³. Σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2022 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε άνοδο κατά 0,5% στην ευρωζώνη και 0,4% στην ΕΕ(27). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το δεύτερο τρίμηνο του 2023 (έναντι του 2^{ου} τριμήνου 2022) διαμορφώθηκε σε +2,5%. Η υψηλότερη αύξηση έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στην Μάλτα (+3,9%) και ακολούθησαν Ελλάδα και Ρουμανία (2,7%), Κροατία (2,5%), Κύπρος και Πορτογαλία (2,3%), Βουλγαρία (1,9%), Ισπανία (1,8%), Σλοβενία (1,6%), Δανία (1,5%), Σλοβακία (1,3%), Γαλλία και Λιθουανία (1,0%), Βέλγιο (0,9%) και Ιταλία (0,4%), ενώ αρνητική ήταν η μεταβολή στην Λετονία και Γερμανία (-0,1%), Ολλανδία (-0,3%), Φινλανδία και Τσεχία (-0,4%), Ιρλανδία (-0,7%), Αυστρία (-0,9%), Πολωνία (-1,4%), Ουγγαρία (-2,3%), Σουηδία (-2,4%) και Εσθονία (-3,0%). Για την Ελλάδα η ετήσια ανάπτυξη για το 2023 σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΔΝΤ προβλέπεται σε +2,5%⁴.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος (ESI)⁵ για την ευρωζώνη μειώθηκε από 94,1 τον Ιούνιο του 2023 σε 92,8 τον Σεπτέμβριο του 2023.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Οκτώβριο του 2023.

Το τρίτο τρίμηνο του 2023 ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO General Index) σημείωσε πτώση στις 155 μονάδες έναντι 167 το προηγούμενο τρίμηνο για πρώτη φορά μετά από 4 τρίμηνα ανοδικής πορείας. Η πτώση του δείκτη εκφράζει την ανησυχία των CEOs για τις φυσικές καταστροφές που συνέβησαν πρόσφατα και τις συνέπειες τους στην οικονομία και τις επιχειρήσεις, καθώς επίσης από την Αραβοισραηλινή σύγκρουση που βρίσκεται σε εξέλιξη με μη προβλέψιμες επιπτώσεις στην ελληνική και διεθνή οικονομία.

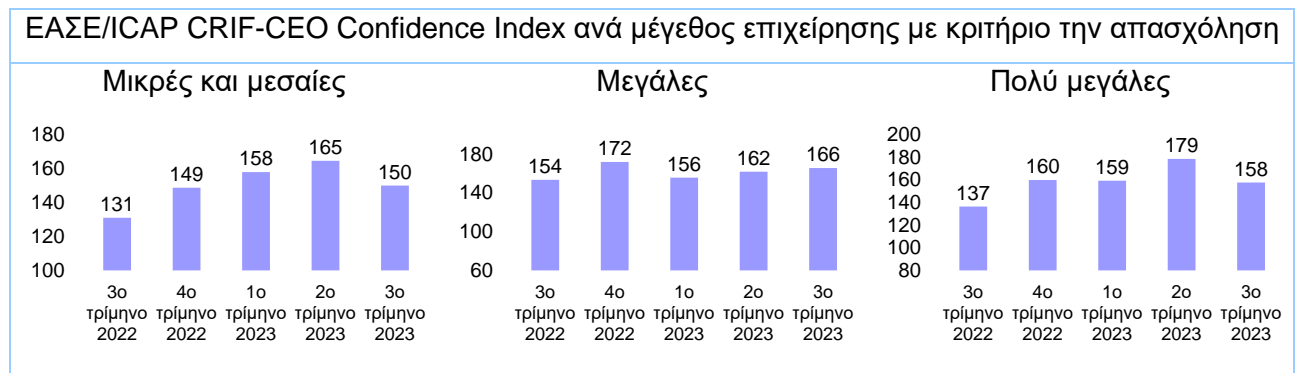
² Από 1/1/2023 συμπεριλαμβάνεται και η Κροατία.

³ Eurostat, euroindicators, 7 September 2023.

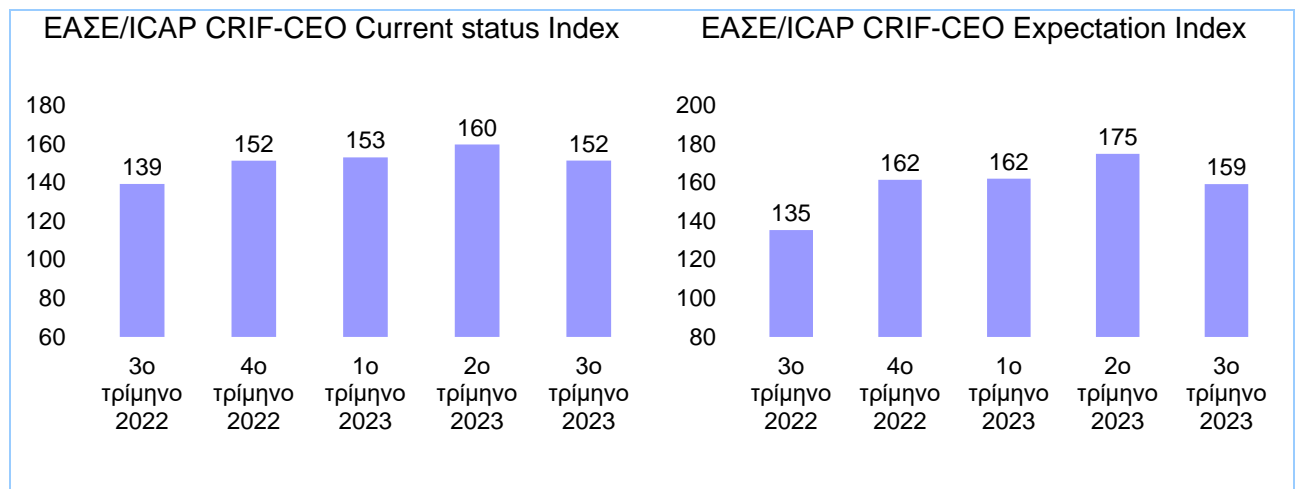
⁴ IMF Data Mapper, October 2023.

⁵ European Commission, Business and consumer survey results for September 2023, 28 September 2023.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει μικρή άνοδο του δείκτη στις μεγάλες επιχειρήσεις αλλά πτώση στα υπόλοιπα μεγέθη επιχειρήσεων μικρές, μεσαίες και πολύ μεγάλες.

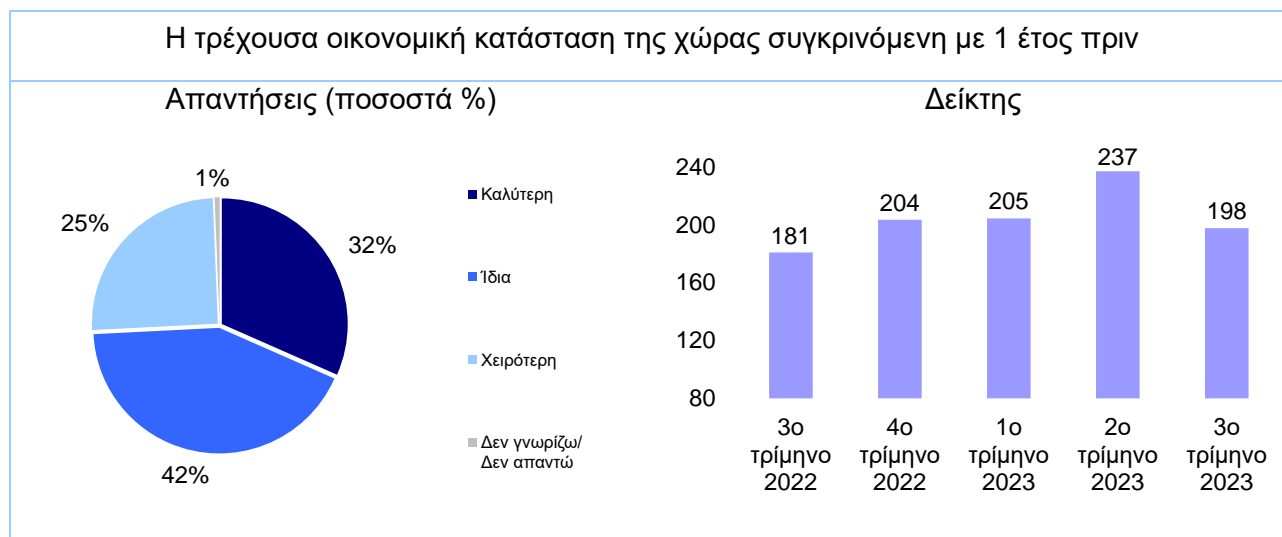

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) παρουσίασε κάμψη στις 152 μονάδες, ενώ και ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) μειώθηκε στις 159 μονάδες έναντι 175 το προηγούμενο τρίμηνο.

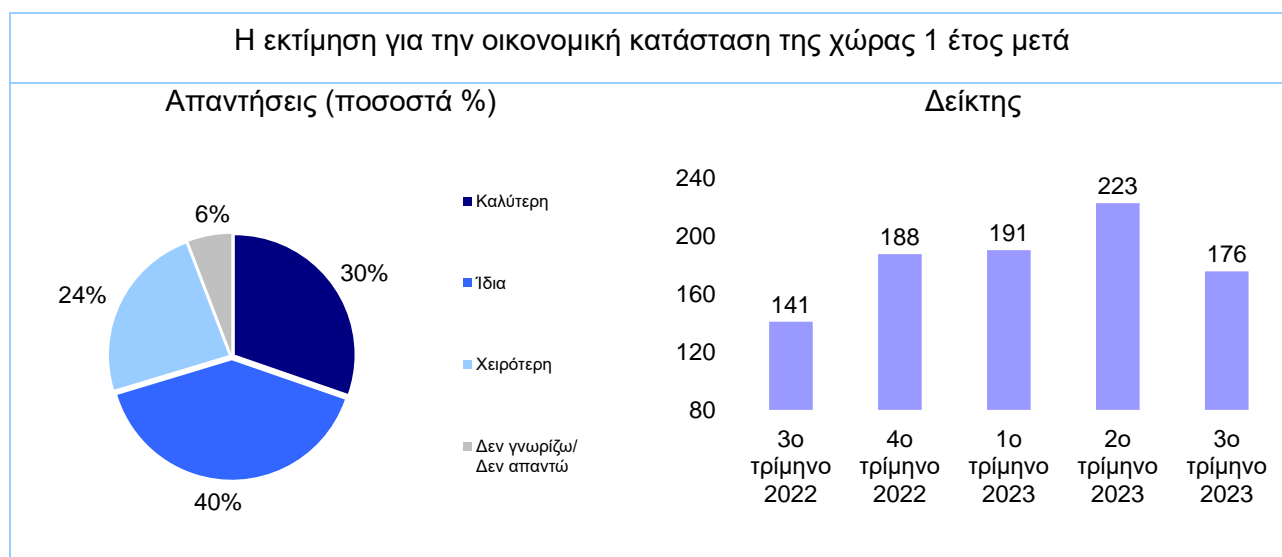

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Οκτωβρίου 2023

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας παρουσίασε αξιόλογη πτώση στις 198 μονάδες έναντι 237 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν, μειώθηκε σε 32% έναντι 54% το προηγούμενο τρίμηνο. Παράλληλα το ποσοστό των CEOs που δηλώνει ότι επιδεινώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας αυξήθηκε σε 25% έναντι 9% το προηγούμενο τρίμηνο.

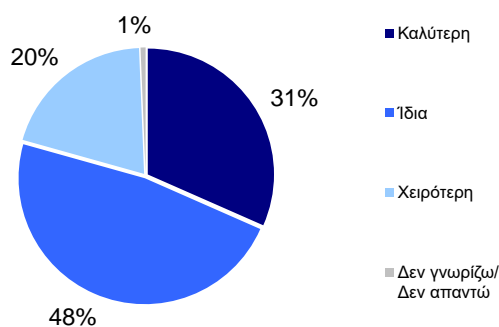
Ο δείκτης πρόβλεψης της οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε μείωση στις 176 μονάδες έναντι 223 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος μειώθηκε σε 30% (ποσοστό που αυξάνεται σε 41% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών), έναντι 58% το προηγούμενο τρίμηνο.

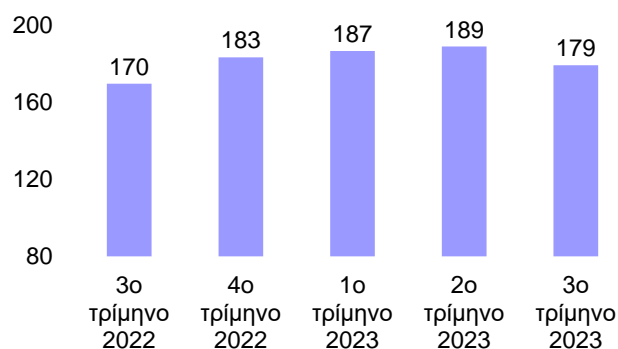
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε πτώση στις 179 μονάδες έναντι 189 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν διαμορφώθηκε σε 31%, ποσοστό που αυξάνεται σε 43% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

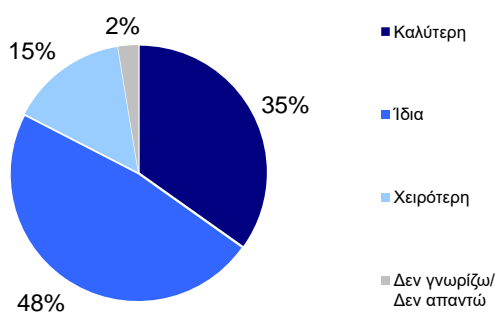
Δείκτης

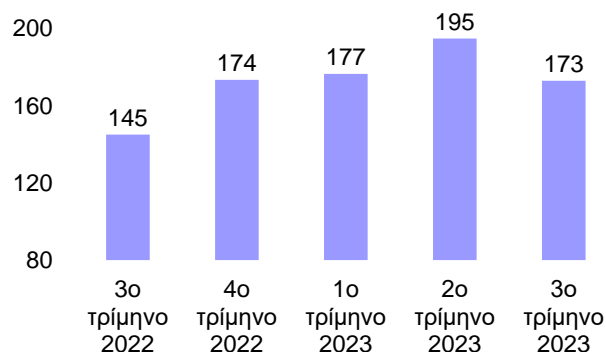
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης παρουσίασε πτώση στις 173 μονάδες έναντι 195 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή μειώθηκε σε 35% (έναντι 52% το προηγούμενο τρίμηνο), ενώ το ποσοστό αυτό διαμορφώθηκε σε 43% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

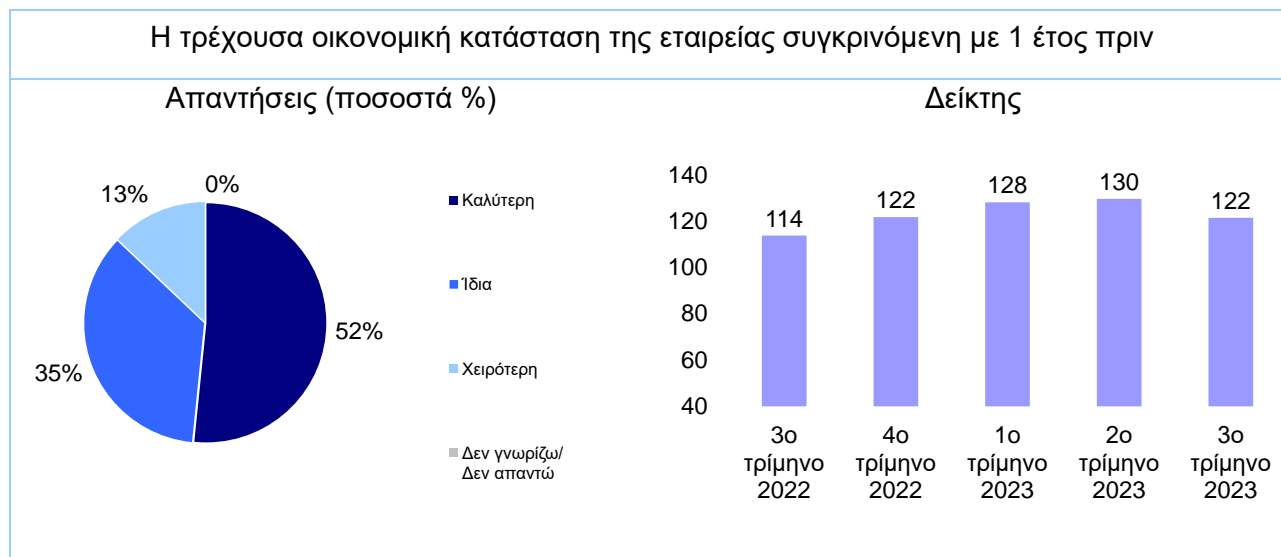
Απαντήσεις (ποσοστά %)

Δείκτης

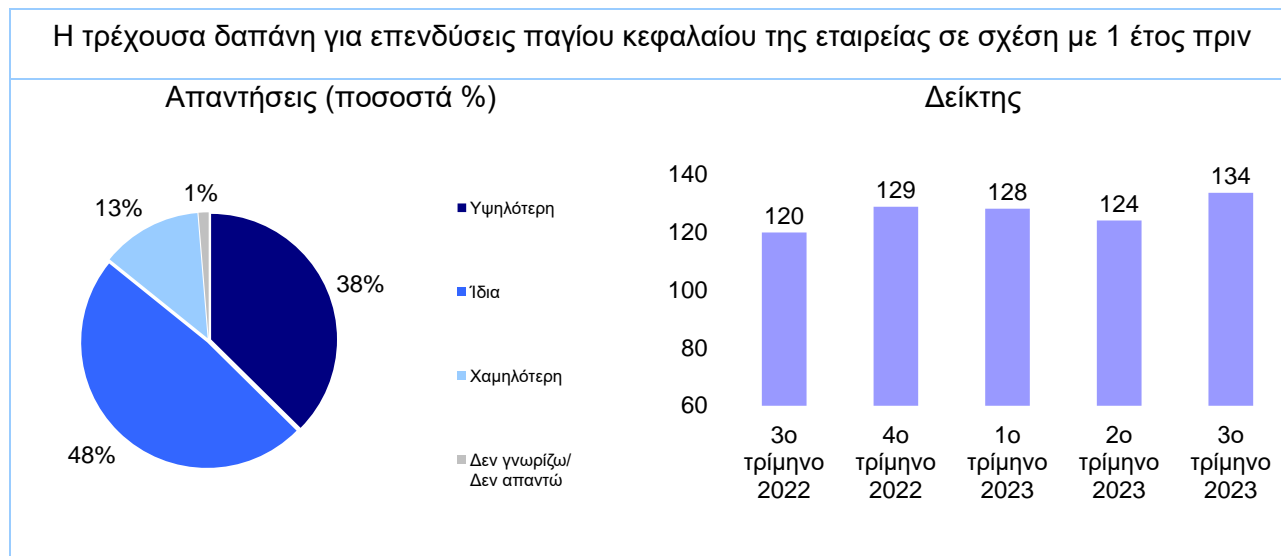
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών σημείωσε και αυτός πτώση στις 122 μονάδες έναντι 130 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους έχει βελτιωθεί σε σχέση με ένα έτος πριν μειώθηκε σε 52% έναντι 59% το προηγούμενο τρίμηνο, ποσοστό που αυξάνεται σε 62% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

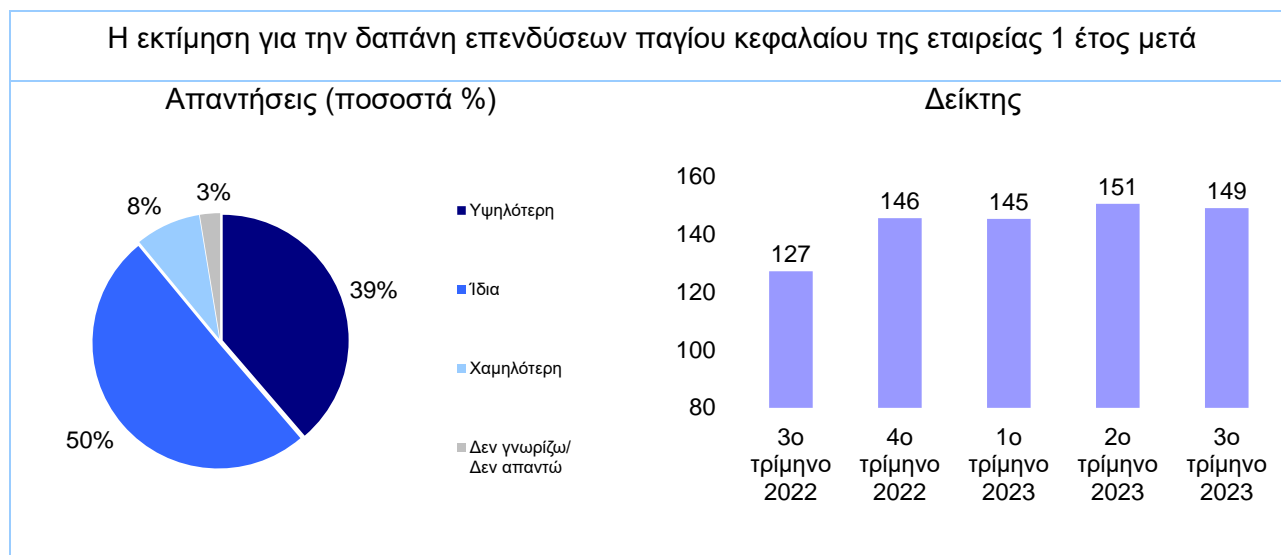
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε μικρότερη πτώση στις 144 μονάδες έναντι 149 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που αναμένει βελτίωση στο επόμενο έτος ανήλθε σε 54%, ποσοστό που είναι αυξημένο σε 61% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου αντίθετα σημείωσε άνοδο στις 134 μονάδες έναντι 124 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος ανήλθε σε 38%, ενώ για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων είναι αυξημένο σε 46%.

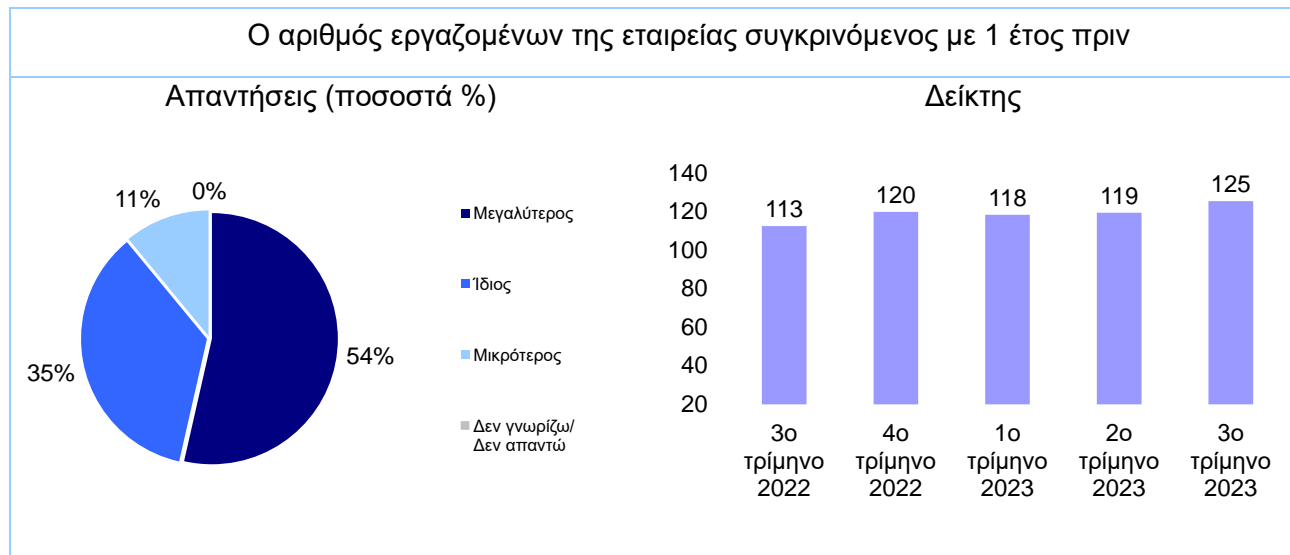

Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών παρουσίασε οριακή μείωση στις 149 μονάδες έναντι 151 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις τους θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, διαμορφώθηκε σε 39%, μερίδιο που αυξάνεται σε 45% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

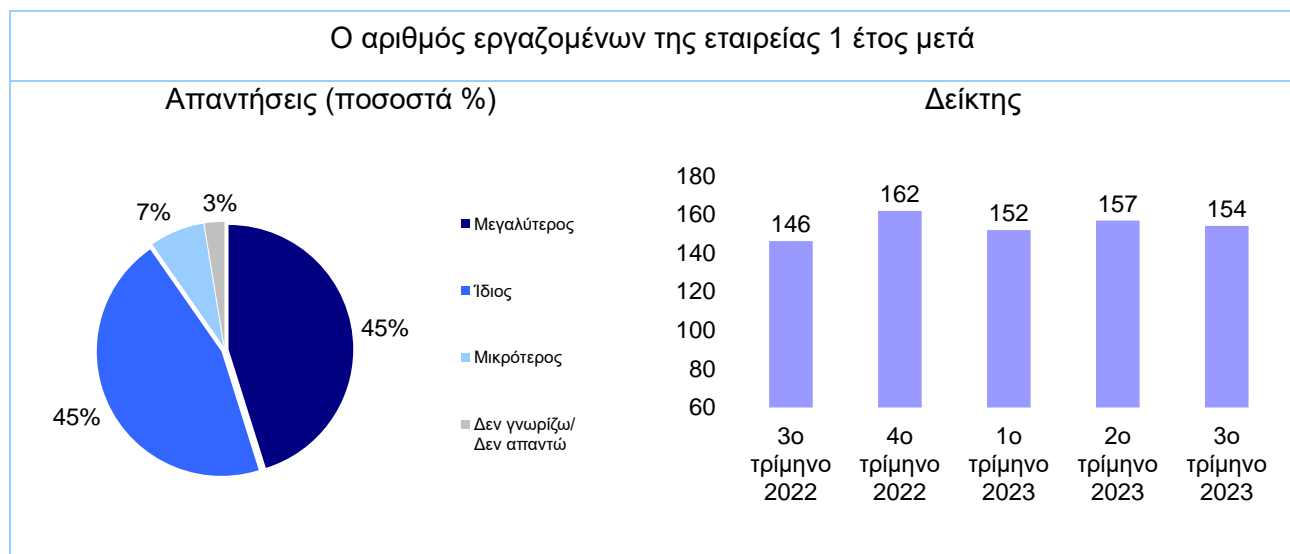

Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης παρουσίασε αύξηση στις 125 μονάδες έναντι 119 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 54% (έναντι 47% το προηγούμενο τρίμηνο), ποσοστό το οποίο είναι αυξημένο σε 68% για τους CEOs των μεγάλων επιχειρήσεων.

Ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης μειώθηκε στις 154 μονάδες έναντι 157 το προηγούμενο τρίμηνο. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά διαμορφώθηκε σε 45% ποσοστό το οποίο είναι αυξημένο σε 68% για τους CEOs των μεγάλων επιχειρήσεων.

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η

γνώμη τους για την εξέλιξη των πληθωριστικών πιέσεων στο επόμενο εξάμηνο.

Ένας στους τρεις CEOs δήλωσαν ότι οι πληθωριστικές πιέσεις θα ενταθούν, το 45% των CEOs εκτιμά ότι θα παραμείνουν στο ίδιο επίπεδο (ποσοστό που αυξάνεται σε 50% για τους CEOs των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων), ενώ ένας στους πέντε CEOs θεωρεί ότι οι τιμές θα αποκλιμακωθούν στο επόμενο εξάμηνο.

Από τους CEOs ζητήθηκε επιπλέον να εκτιμήσουν την επίδραση των φυσικών καταστροφών που συνέβησαν το τελευταίο διάστημα στις επιχειρήσεις. Η μεγάλη πλειοψηφία των CEOs (επτά στους δέκα) θεωρεί ότι η αρνητική επίδραση των καταστροφών θα είναι σημαντική για τις επιχειρήσεις, ενώ το 16% αυτών δηλώνουν ότι η επίδραση θα είναι πολύ αρνητική (με το ποσοστό να είναι αυξημένο σε 24% για τους CEOs των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων). Παράλληλα ένας στους τρεις

CEOs θεωρεί ότι οι φυσικές καταστροφές που συνέβησαν θα έχουν ελάχιστα αρνητική επίδραση στις επιχειρήσεις.